

УДК 616.31:61

Білоклицька Г.Ф., Прудникова А.П., Колосова К. Ю.
 Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика,
 каф. терапевтичної стоматології (зав. – проф. Г.Ф. Білоклицька)
 G.F. Biloklitska, A.P. Prudnikova, K.Yu. Kolosova

Виїзні цикли – активна форма тематичного вдосконалення лікарів-стоматологів у системі післядипломної освіти

Assizer Cycles – Effective Form of Thichening in the System of Postdiploma Education

Резюме Виїзні цикли – це ефективна форма навчання в системі післядипломної освіти, яку підтримують місцеві органи охорони здоров'я.

Summary Assizer cycles – effective form of thichening in the system of postdiploma education, which is widely supported by local bodies of public health.

Ключові слова організація навчального процесу, виїзні цикли

Key words the organization of the teaching process, assizer cycles

Технічний прогрес і урбанізація суспільства спонукають по-новому розглянути завдання теорії та практики сучасної післядипломної освіти, яка має базуватися на науково обґрунтованому актуальному матеріалі проблемного характеру. У сучасних умовах важливо не лише прагнути до підвищення інформативної ефективності навчального процесу, але і надавати йому динамічності. Для реалізації цих завдань потрібно вдосконалювати методи організації процесу навчання, що передбачає використання досконаліших технічних засобів.

Основою сучасних технологій навчання є програмно-цільовий підхід до організації навчального процесу та орієнтація на кінцевий результат підготовки сучасного фахівця. Лікар, попри своє основне призначення – лікувати хворих, більше уваги має приділяти профілактичній медицині, тобто турбуватися про «здоров'я здорових». Післядипломна освіта передбачає навчання на циклах різної тривалості: передатестаційних, тематичного вдосконалення, стажування, а також у клінічній ординатурі й аспірантурі, магістратурі та інтернатурі.

Одна з активних форм тематичного вдосконалення – це виїзні цикли, які потребують ретельної підготовки і чіткої організації роботи. Тематика такого циклу повинна бути актуальною і цілком задовольняти інтереси лікарів, розглядаючи насамперед сучасні

інноваційні технології діагностики та лікування основних стоматологічних захворювань. Так, наприклад, доцільно проводити виїзні цикли про сучасні реставраційні матеріали, адгезивні системи, методи вибілювання зубів, ендодонтичні методи лікування та ін. Такі цикли можуть бути монотематичними або політематичними. Це залежить від контингенту слухачів. На нашу думку, доцільно розширювати тематику циклу, залучаючи з цієї метою викладачів суміжних та інших профільних кафедр. В організаційному аспекті – це складніший шлях, проте він виправдовує себе, оскільки дає можливість підвищити кваліфікацію значної кількості лікарів різного профілю, які працюють у конкретному регіоні. Вагаємо багатопрофільну тематику циклу актуальнішою, адже вона задовольняє потреби більшості лікарів стоматологічного профілю – терапевтів, хірургів, педіатрів, ортопедів.

Важливою умовою організації виїзних циклів є цілковита відповідність між програмою циклу та його тривалістю, що у середньому варіює від 1–2-х тижнів до 1 місяця залежно від мети навчання і контингенту слухачів. Ефективність циклу зростає, коли контингент слухачів однорідний (лікарі лікувальних установ приблизно однакової за стажем роботи, за посадою тощо), однак організувати цикл у такий спосіб у край складно. З огляду

на доступність виїзного циклу, можливе поєднання з основними видами діяльності – його аудиторія, зазвичай, розширюється, оскільки підвищити кваліфікацію, крім лікарів-практиків, прагне і керівний склад стоматологічних поліклінік: головні лікарі, завідувачі відділень.

Виїзний цикл переважно передбачає очну форму навчання, хоча як варіант можливе проведення передциклової підготовки (заочно-очна форма). Однак, така форма не завжди себе виправдовує, тому що слухачі несвоєчасно виконують завдання з передциклової підготовки, а також виникають труднощі, пов'язані з контролем виконання завдань у «місцевих» організаторів циклу тощо. Загалом, очна форма навчання, безперечно, значно ефективніша.

Ще одним вирішальним моментом під час організації виїзного циклу є вибір бази для його проведення. Перевага надається великим, бажано бюджетним стоматологічним поліклінікам з великим кадровим потенціалом і достатньою кількістю пацієнтів. Важливою є також наявність аудиторії або актового залу для читання лекцій, проведення семінарів і дискусій. Також бажано, щоб поліклініка була обладнана сучасними технічними засобами навчання (комп'ютер, мультимедійний проектор, кодоскоп, діапроектор). Ці питання потрібно вирішувати в процесі підготовки до циклу

з організаторами на місцях. До обов'язків куратора, які виконує один з викладачів кафедри, належить підготовка навчального плану відповідно до затвердженої програми, розкладу занять циклу, а також узгодження нез'ясованих питань з «місцевим» куратором, головним стоматологом обласного або міського відділу охорони здоров'я.

Лекційну частину програми слід проводити з обов'язковим використанням сучасних технічних засобів навчання, що забезпечує зростання завоюваності матеріалу від 10–15 % до 50%. Окрім того, для підвищення результативності лекції, на нашу думку, варто вдаватися до такої форми як лекція-дискусія. Вона передбачає півгодинний виклад основних положень за темою лекції, а потім дискусію за принципом «питання-відповідь».

Лектор звертається з питаннями до слухачів, а вони відповідно мають нагоду поставити запитання лекторові. Зав'язується дискусія між лектором і лікарями, яка, безперечно, є бажаною. Лікарі отримують відповіді і роз'яснення з незрозумілих питань, які краще фіксуються в їхній пам'яті. Як відомо, у дискусії народжується істина.

Принциповим є питання проведення практичних занять під час циклу. Основна мета заняття – оволодіння сучасними методиками діагностики і

лікування основних стоматологічних захворювань, набуття нових практичних навичок. На практичному занятті лікар повинен отримати відповіді на запитання, які повсякчас виникають у процесі його щоденної праці. Кожен лікар має прагнути до повної професійної реалізації. До підготовки і проведення практичних занять варто залучати висококваліфікованих фахівців базових відділень, лікарів вищої категорії, які постійно підвищують свою кваліфікацію, відвідуючи навчальні семінари, майстер-класи, науково-практичні конференції, що відбуваються за участю провідних вітчизняних і зарубіжних учених.

Викладач кафедри здійснює загальне керівництво практичним заняттям і демонструє лікарям–слухачам сучасні методи діагностики і лікування. На нашу думку, практичне заняття повинно мати «демонстраційно-самостійний» характер, тобто, після демонстрації конкретної методики, лікар повинен самостійно її освоїти в клініці – безпосередньо біля крісла хворого. Саме така організація практичного заняття забезпечує максимальну віддачу, якщо порівняти зі суто «демонстраційним».

Особливої уваги на виїзному циклі заслуговує консультативна робота завідувача кафедри. Проводиться детальний клінічний аналіз важких хворих з патологією тканин пародонту,

слизової оболонки порожнини рота, некаріозними ураженнями та ін. – це не тільки «майстер-клас» у дії, але і значна допомога місцевим органам охорони здоров'я в питаннях діагностики і лікування хворих.

Рівень знань слухачів контролюють за допомогою комп'ютерного тестування, а також підсумкового іспиту наприкінці циклу – за практичними навичками та співбесідою. Доцільнішим, на нашу думку, є теоретичний іспит – співбесіда та екзамен із практичних навичок, що дає можливість об'єктивно оцінити рівень клінічного мислення лікаря, його професійну орієнтованість у сучасних методах лікування та діагностики.

Висновки

Донині спостерігаємо суперечливі думки щодо доцільності проведення виїзних циклів. Однак, наш багаторічний педагогічний досвід свідчить про користь таких циклів за умови, що є належна матеріальна база лікувальної установи, забезпечення сучасними засобами й укомплектованість висококваліфікованими викладачами, включно з завідувачем кафедри. З такою організацією навчального процесу виїзний цикл стає ефективною формою навчання в системі післядипломної освіти.

Література

1. Вороненко Ю.В. Навчальна книга нової генерації в системі сучасної післядипломної медичної освіти / Ю.В. Вороненко, Т.Е. Бойченко // Медична освіта. – 2003. – №2. – С.88-91.
2. Гордійчук П.І. Клінічна лекція як важлива складова навчального процесу / П.І. Гордійчук // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л.Шупика. – 2005. – Вип. 14. – Кн. 1. – с. 734-736.
3. Мачерет Е.Л. Напрямки оптимізації навчального процесу на клінічній кафедрі / Е.Л. Мачерет, Г.М. Чуприна, О.О. Корнушко // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л.Шупика. – 2004. – Вип. 13. – С.546-550.